

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Helsingborgs lasarett

Klinik

Hörsel- och balansrubbnings

Specialitet

2022-10-26 – 2022-10-27

Datum

Helsingborg

Ort

Ylva Dahlin-Redfors

Inspektör

Styrkor

- Ett mycket gott utbildningsklimat
- En välbemannad klinik med bred kompetens
- Engagerad VC och SR
- God tillgång till instruktion
- Regelbundna ronder för "knäckefall" både inom audiologi-otologi och yrsel
- Kompetensen hos pensionerade kollegor används regelbundet för kunskapsöverföring

Svagheter

- IUP med tydlig koppling till socialstyrelsens delmål saknas
- Studietid och handledning glest schemalagda
- Brist på relevanta SK kurser inom Sverige (ej ett kliniks specifikt problem)

Förbättringspotential

- Tillse att alla ST läkare har en IUP kopplat till målbeskrivningen
- Underlätta den teoretiska utbildningen genom mer regelbunden studietid
- Underlätta handledningen genom mer regelbunden handledningstid

STRUKTUR

A Verksamheten

ÖNH Skånes sjukhus Nordväst bedriver verksamhet i Helsingborg och Ängelholm och har ett upptagningsområde på 330 000 invånare. I Helsingborg finns mottagning, akutmottagning, slutenvård och operationsavdelning inkl. dagkirurgisk enhet. I Ängelholm mottagning och operationsavdelning med dagkirurgi. Akutverksamheten har ca 5500 besök/år och bedrivs jourtid med beredskap A för primär- och bakjour.

Operationsvolymen är ca 800 operationer i Helsingborg och 1200 operationer i Ängelholm. Enheterna utför i princip samtliga inom ÖNH-specialiteten förekommande operativa ingrepp inkl. näs- och bihålekirurgi, mjukdelar, tyreoida, frakturkirurgi, otokirurgi, fonokirurgi och skopier. P g a bemanningssvårigheter bland operations- och narkossjuksköterskor i Helsingborg har antal operationssalar per vecka minskat från 5,5 till 2-3 operationssalar/vecka. I Ängelholm har man 5 operationssalar/vecka. Huvud-halscancer är centraliserat till Skånes universitetssjukhus.

Mottagningen i Helsingborg har drygt 13 000 besök/år och är välutrustad. Mottagningen i Ängelholm har ca 7 000 besök/år och bemannas av 4 fasta läkare. Dessutom görs dagkirurgiska ingrepp även av läkare med huvudplacering i Helsingborg här. Allergiverksamheten är organiserad under Medicinkliniken och bedrivs i Helsingborg och Ängelholm i samarbete med ÖNH och Lung/Allergi.

I Helsingborg finns det en egen slutenvårdsavdelning med 6+1 platser där även käkkirurgiska patienter vårdas. Barn vårdas på barnavdelning.

Audionommottagning finns i anslutning till mottagningarna både i Helsingborg och Ängelholm.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

På kliniken finns 15 överläkare och 8 specialister varav en är sub-specialiserad i audiologi och en i foniatri. Däröver finns 7 timanställda pensionerade specialister som tjänstgör i varierande grad. Flera av klinikens medarbetare har reducerad klinisk tjänstgöring. Kliniken har 6 ST-läkare, 2 ST-läkare i foniatri och 2 ST-läkare i hörsel och balanssjukdomar. Samtliga handledare har genomgått handledarutbildning. Studierektorn (SR) är ÖNH-specialist och har genomgått handledarutbildning och studierektorsutbildning. Sjukhusövergripande uppdragsbeskrivning för SR finns. Skriftliga instruktioner för handledning finns. Handledningen är schemalagd 4 tim var annan månad för ST inom Hörsel och balanssjukdomar.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Mottagningen i Helsingborg ligger sedan några år tillbaka i en fristående byggnad utanför sjukhusets huvudbyggnad. Avdelning, operation samt akutmottagning ligger i huvudbyggnaden. Akutverksamheten sköts på två egna ÖNH-utrustade och bemannade rum på akutmottagningen. Läkarexpeditionerna är samlade och ligger i en temporär fristående byggnad. ST-läkarna har egna arbetsplatser med egen dator. Samtliga mottagningsrum är välutrustade och är av hög standard. På mottagningen finns videofrenzel och ett balanslab som är utrustat med VNG samt vHIT. VNG finns även på mottagningen i Ängelholm. Balanslab bemannas ffa av audionomer. cVEMP görs på Regionklinik. I anslutning till mottagningen finns audionommottagning för hörseldiagnostik på barn och vuxna. Diagnostiken innefattar både grunddiagnostik och specialmätningar. Mottagning för teknisk re-/habilitering utförs på alla barn med hörselnedsättningar och på vuxna med speciella behov. I Ängelholm finns audionommottagning för basal hörseldiagnostik på vuxna och barn över 5 år.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

Kliniken har en övergripande "ST-plan" för tjänstgöringen som möjliggör att målbeskrivningen kan uppfyllas. Skriftliga dokument för introduktion på kliniken finns för nyanställda. Studierektor och verksamhetschef har ett nära samarbete och SR sitter i klinikledningen. Schemaläggningen görs 1 månad i taget med 3 månaders framförhållning. ST-läkarna i Hörsel och balans gör sin specialistutbildning på halvtid, övrig tid arbetar de som ÖNH-specialister på kliniken. Audiologitjänstgöringen innefattar mottagningsarbete, tid för tolkning av specialmätningar, tvärprofessionella team-möten, öron- och yrselronder. Audionomerna tillhör samma verksamhetsområde medan den pedagogiska och psykosociala hörselverksamheten finns inom andra verksamhetsområden. Randutbildning sker på regionklinik under 8-9 månader (heltid). Övriga sidoutbildningar innefattar neurologi, neuroradiologi, ögon och barnhabilitering. Dessa placeringar är kortare och görs i form av auskultationer.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i mål-beskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

Handledning schemaläggs 4 timmar/var annan månad. Handledningen utgår från utvecklingsplanen som revideras regelbundet. Tydlig individuell utvecklingsplan kopplat till socialstyrelsens delmål saknas. Handledarträffar genomförs 1 gång/termin. Specialistläkarkollegium genomförs 1 gång/år i ett separat specialistläkarkollegium för hörsel och balans ST. Handledarna är specialistkompetenta och har handledarutbildning. Årliga utvecklingssamtal med verksamhetschef sker. Den längre sidotjänstgöringen utvärderas skriftligt. Regelbunden utvärdering görs med Case Based metodik. Studierektorn har tid avsatt för sitt uppdrag, 4-8 tim/vecka.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidoutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

Kliniken ordnar teoretisk utbildning 75 min/vecka och dessutom 15 min/vecka, fallpresentation alt. artikelreferat. ST läkarna deltar aktivt i utbildningsseminarium 2 halvdagar per termin med fokus på olika c-mål i målbeskrivningen. ST-läkaren ges goda möjligheter att gå nationella kurser, dock är tillgången till nationella kurser inom ämnesområdet otillräcklig. Kliniken har lista med rekommenderad litteratur. Tid för litteraturstudier finns inlagt i schemat 4 tim var annan månad.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Samtliga ST-läkare får teoretisk utbildning i systematisk kvalitets- och patientsäkerhetsarbete. Inför det vetenskapliga arbetet går ST-läkaren kurs i medicinskt vetenskap. Journal club där vetenskaplig litteratur kritiskt granskas genomförs 2 gånger per termin. Kliniken har för närvarande 1 doktorand och 8 stycken disputerade ÖNH-specialister. Kliniken har även en docent som fn är tjänstledig. Under de senaste 2 åren har 12 vetenskaplig arbeten publicerats eller presenterats på vetenskapliga möten.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Samtliga ST-läkare genomgår den s k LeKo-utbildningen. I utbildningen ingår ledarskap, pedagogik och kommunikation. Möjlighet till handledning och återkoppling avseende ledarskap och kommunikation sker i samband med avdelningsrund liksom tvärprofessionella teammöten. ST-läkaren har återkommande amanuensstjänstgöring och leder case seminarium för med.stud. ST-läkaren handleder även randande ST-läkare i ÖNH samt Allmänmedicin och Akutmedicin. Detta utvärderas vid handledarsamtalen.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

Datum 2023-01-27

Handlingsplan efter SPUR

SPUR 26–27/10 2022, Röst- och talrubbnings samt Hörsel- och balansrubbnings.

På grund av gradering D på följande punkter: D, tjänstgöringens uppläggning, E, handledning och uppföljning samt F, teoretisk utbildning, har vi gjort följande handlingsplan.

Vi har utarbetat Individuell utbildningsplan (IUP) för samtliga ST-läkare med grenspecialitet inom Röst- och talrubbnings samt Hörsel- och balansrubbnings:

- Omfattar tjänstgöring, sidotjänstgöringar och kurser som behövs för att uppfylla kompetenskrav i målbeskrivningen och beskriver de utbildningsmoment den enskilde ST-läkaren ska genomföra för att bli specialistkompetent inom respektive grenspecialitet.
- Är upprättade i samråd med handledare, ST-studierektor samt verksamhetschef och i enlighet med målbeskrivningen i Socialstyrelsens föreskrifter. Specialistföreningarnas föreskrifter har vägts in i planeringen.
- Innehåller planering av tjänstgöringar, utbildningar och kurser samt loggbok och dokumentation av handledarträffar, bedömningar av ST-läkarens kompetens, studietid samt andra utbildningsmoment, så som kvalitetsarbete och vetenskapligt arbete.
- Är ett levande dokument som revideras vid behov.

Handledningen kommer att utgå från den individuella utbildningsplanen och fortlöpande bedömningar av ST-läkarens kompetensutveckling kommer att ske utifrån målbeskrivningen och utbildningsplanen.

Madeleine Smith
Studierektor

Daniel Nordanstig
Verksamhetschef

Anders Kleberg
Representant för ST-läkarna